

CULTURA & ESPECTACLES

Enric Ruiz-Geli exposa a Venècia

L'arquitecte imagina com seran les ciutats en el futur dins de la Biennal d'arquitectura

'Predators': acció, ciència-ficció i terror

Adrien Brody protagonitza a les sales de cinema la seqüela de 'Depredador'

Intel·lectual de la interculturalitat i la interreligiositat

Mor Raimon Panikkar, un impulsor del debat religiós i un abanderat de la pau

La veu del diàleg

Valèria Gaillard
BARCELONA

El filòsof, teòleg i escriptor barceloní Ramon Pániker Alemany, conegut com a Raimon Panikkar, va morir ahir a l'edat de 91 anys a la seva casa de Tavertet, a Osona. Fill de mare catalana i pare hindú, el seu pensament sempre ha girat al voltant del diàleg, no només intercultural, sinó també interreligiós i interdisciplinari. Posant el respecte com a base de les relacions, Panikkar va defensar els ponts entre Orient i Occident i entre les religions cristiana, hindú i budista, sempre empès per la profunda convicció que els homes i la seva realitat superen les idees i les teories.

Germà del també filòsof i escriptor Salvador Pániker –amb qui discrepava intel·lectualment–, Raimon Panikkar es va formar en diferents disciplines: la química, la filosofia i la teologia. Va estudiar batxillerat a l'escola dels jesuïtes i després va entrar a la Universitat de Barcelona per estudiar ciències químiques. Gràcies a la seva condició de fill d'estranger, va esquivar la Guerra Civil i va continuar la seva

carrera a Alemanya, concretament a la Universitat de Bonn. Es va llicenciar en ciències químiques per la Universitat de Barcelona i en filosofia per la Universitat de Madrid, on l'any 1946 va obtenir un doctorat en filosofia. El 1958 també es va doctorar en química per la Universitat de Madrid amb una tesi sobre el sentit de la ciència i les seves relacions amb la filosofia. Finalment, es va doctorar en teologia per la Universitat Lateranense, a Roma, el 1961.

El 1946 va ser ordenat sacerdot a Roma. Quan va tornar d'Alemanya a Barcelona, fugint de la Segona Guerra Mundial, va conèixer Josemaría Escrivá de Balaguer, fundador de l'Opus Dei. Va ser integrant d'aquesta institució fins als anys seixanta. El

Es va interessar per la història, la filosofia de les religions i la cultura hindú

1966 va ser nomenat professor a la Universitat de Harvard i després es va traslladar a la Universitat de Califòrnia, a Santa Barbara, on va impartir classes d'estudis religiosos del 1971 al 1978. També va exercir d'investigador a la Universitat de Mysore i la Universitat de Beranés.

Fascinació per l'Índia

A banda d'interessar-se per la història i la filosofia de les religions, va aprofundir sobretot en la cultura hindú, que va descobrir en un primerviatge que va fer a aquest país el 1955. Durant anys va viure a cavall entre els Estats Units i l'Índia, però, tot i haver-hi viscut durant molts anys, sovint insistia que no havia arribat a conèixer a fons aquesta civilització.

Lluita per la pau

Panikkar sovint parlava del pluralisme i distingia entre el pluralisme malentès, quan genera conflicte entre diferents identitats, i el ben entès, quan prima la comprensió de l'altre. En aquest sentit, va defensar el diàleg en el context plural, un pas imprescindible per a la pau. Per tal de treballar per un món millor, va crear la fundació

Raimon Panikkar a la seva casa de Tavertet en una entrevista del febrer d'aquest any ■ FRANCESC MELCION

Vivarium a Tavertet el 1988, un any després del seu retorn definitiu a Catalunya, un espai de contemplació i estudi, així com una plataforma per donar a conèixer el seu pensament.

La seva feina li va mereixer la Medalla d'Or al mèrit cultural de l'Ajunta-

El 1988 va crear la fundació Vivarium, un espai de contemplació i estudi

ment de Barcelona el 2009 i la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya el 1999. A més, va rebre el títol de Cavaller d'Honor de les Arts i les Lletres del govern francès el 2000.

"La filosofia no és amor a la saviesa, sinó també saviesa de l'amor", va afirmar en

Intel·lectual de la interculturalitat i la interreligiositat

Un home espiritual

El president de la Generalitat de Catalunya, José Montilla, va lamentar ahir la desaparició de Panikkar i va destacar que "irradiava una espiritualitat que Catalunya necessita". "Realment, amb la seva pèrdua Catalunya perd un referent, un gran intel·lectual i una gran persona", va assegurar Montilla a Vilopriu, Girona, on va assistir a un acte polític. El vicepresident del

govern, Josep-Lluís Carod-Rovira, també va lamentar en un comunicat la mort del filòsof, "un pensador reconegut mundialment".

La presidenta de l'Associació Unesco pel Diàleg Interreligiós i pastora protestant Nathalie Reverdin va lloar en declaracions a Europa Press la "senzillesa" del filòsof, que "reivindicava el millor de cada religió".

alguna ocasió. Per divulgar la seva "saviesa de l'amor", aquest intel·lectual va desenvolupar una obra extensa de prop de vuitanta títols que han estat traduïts a diverses llengües. Amb un llenguatge diàfan i entenedor, va saber exposar les seves teories i donar-les a conèixer.

Alguns dels seus títols emblemàtics editats en català són, entre d'altres, *Invitació a la saviesa*; *Pau i interculturalitat*, una reflexió filosòfica; *La nova innocència*; *Benaurada senzillesa* i *El diàleg indispensable*, pau entre les religions.

ANÀLISI

Jordi Pigem

Filòsof i especialista en l'obra de Raimon Panikkar

Pont entre Orient i Occident

Fa poques setmanes va aparèixer a Nova York l'obra última de Raimon Panikkar, *The rhythm of being (El ritme de l'ésser)*. Desenvolupa les idees que Panikkar va presentar a Edimburg el 1989 en el marc de les Gifford Lectures, prestigiosa sèrie de conferències que ha estat comparada a un premi Nobel del pensament. Amb aquesta darrera publicació Panikkar havia arrodonit la seva obra immensa, que inclou més de cinquanta llibres editats en més d'una dotzena d'idiomes. Completa la seva obra, estava prest per a partir.

Des de Ramon Llull la llengua catalana no havia pensat amb l'agilitat i l'atreviment amb què ho ha fet Raimon Panikkar. Llull i Panikkar són els dos filòsofs més radicalment innovadors i internacionalment reconeguts entre els que han pensat mai en català, i alhora tots dos han estat viatgers infatigables, multiculturals i multilingües, místics i visionaris, i tan disposats a endinsar-se en la més alta erudició com en els medis d'expressió més populars. Panikkar ha bastit ponts de llum entre Orient i Occident, il·luminant-los amb el que Octavio Paz va qualificar com la "intel·ligència elèctrica" d'aquest "català hin-

Raimon Panikkar durant la cloenda del simposi Barcelona Diàleg Intercultural el març del 2009 ■ ANDREU PUIG

dú". La metàfora de la "intel·ligència elèctrica" és adient: quan Panikkar entrava en debat, o quan la flama del seu pensament s'encenia, els seus raonaments i intuïcions es desplegaven com llampecs que, en ràpides ziga-zagues, unien punts fins aleshores inconnexos.

Impartia conferències en sis llengües: català, castellà, anglès, alemany, italià i francès. I mai he sentit un orador que fos capaç d'improvisar amb l'erudició i l'eloqüència amb què ho feia Panikkar, mestre alhora de la paraula i del silenci.

El nostre món necessitava un Raimon Panikkar, que ens ajudés a entendre que les cultures han de fecundar-se mútuament, que hem de deixar enrere la pols dels darrers sis mil anys i que cal un nou horitzó per a l'aventura humana. Ens queden els seus textos. L'editorial Fragmenta ha començat la publicació en català de la seva *Opera omnia*, el tercer volum de la qual, *Pluralisme i interculturalitat*, s'està imprimint precisament aquests dies. Ens queden també les fèrtils llavors del seu pensament.

A la darrera pàgina d'*El ritme de l'ésser*, l'obra tot just publicada, Panikkar afirma que l'Arbre del Coneixement no pot mai arribar tan amunt com l'Arbre de la Vida. I amb un gest impressionant d'humilitat, demana disculpes per haver trigat més de vint anys a reconèixer els límits del pensament.

Gràcies, Raimon, per tots els camins que has obert.

Maria Pagés torna a Barcelona després del Grec, ara amb 'Autorretrato' al Poliorama ■ SOLEDAD SÁNCHEZ MERLO

Autoretrat flamenc

El Poliorama obre amb Maria Pagés i repesca 'Garrick' i 'El mètode Grönholm'

Jordi Bordes
BARCELONA

L'empresa exhibidora Tr3sx3 (que fa el programa dels teatres Poliorama i el Victòria) amplia el compromís amb el flamenc programant la ballaora Maria Pagés per arrencar la temporada del Poliorama. Toni Albadalejo, de Tr3sx3, recordava a ahir que també han convidat companyies com les de Cristina Hoyos, Sara Baras, Antonio Canales, Antonio Gades i Farruquito. *Autorretrato* es representa des de dimarts i fins al 19 de setembre.

En la peça, Pagés procura plasmar el seu estat d'ànim en quatre espais molt delimitats: l'estudi d'assaig; la llar ("una escena imaginada perquè vivim molt poc a casa, sempre estem viatjant"); els camerinos, l'escenari. Un dels moments emotius de la peça és la coreografia feta a partir d'un poema que Saramago va dedicar a Pagés i que el poeta, desaparegut recentment, recita en una gravació.

Temporada al Poliorama

El Poliorama juga amb bons trufos aquesta temporada. Fa quatre anys, quan es va acabar el període d'*El mètode Grönholm* van convidar els actors a fer una nova temporada el 2011. Serà del 23 de setembre al 13 de febrer. Tricycle acomiadarà *Garrick* del 27 d'abril al 12 de juny. La darrera producció també compta amb uns companys afins. Ramon Madaula i Laura Conejero van protagonitzar *El lliberté* d'Éric-Emmanuel Schmitt, just després de la sortida d'*El mètode...* i ara, reprenen, de febrer a abril, un altre Schmitt: *Petits crims conjugals*. ■

N. 1 A CATALUNYA
COMPREM OR
NO TANQUEM AL MIGDIA
PAGUEM MÉS
PAGAMENT AL COMPTAT!!
Joies - Relotges - Monedes - Brillants
C/ PARIS 135, Tel. 93 410 70 15, BARCELONA
PORTI'NS AQUEST ANUNCI I LI REGALEM 20€ EXTRA EN UNA VENDA SUPERIOR A 20 G